

2004

XIV

8

Otakar Diblík
designér

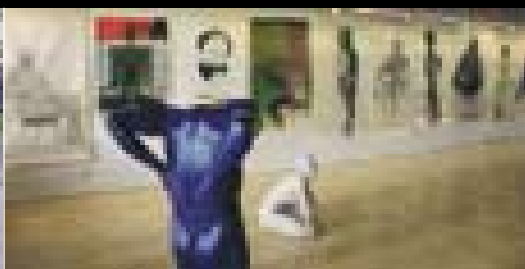

UDÁLOSTI

na VUT v Brně

**Studenti architektury
kreslili ve Znojmě**

Figurama 2004

**Letecký den
v Medlánkách**

Obsah

- 3..... VYSÍLAČE A PŘÍRODA**
- 4..... FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ: ZAČÍNÁ AKCE „KROK PŘES ULICI“**
- 6..... KVALITA BRNĚNSKÝCH UNIVERZIT JE KLÍČOVÁ PRO DALŠÍ ROZVOJ MĚSTA**
- 8..... LETCI Z VUT V BRNĚ POLETÍ S HUMANITÁRNÍ MISÍ DO AFRIKY**
- 10.... OTAKAR DIBLÍK (DESIGNÉR) – VÝSTAVA NA FA VUT V BRNĚ**
- 12.... VUT V BRNĚ OSLAVUJE 105. VÝROČÍ SVÉHO VZNIKU**
- 14.... Z ARCHIVU VUT V BRNĚ: JAK TO TEHDY BYLO...**
- 16.... STUDENTI ARCHITEKTURY SE JEZDÍ DO ZNOJMA ZDOKONALOVAT V KRESBĚ**
- 17.... LETOŠNÍ INVEX NA BRNĚNSKÉM VÝSTAVIŠTI OZVLÁŠTNÍ NOCI ROBOTŮ**
- 18.... VĚZNĚNÍ ŽIDŮ NA ŠPILBERKU PŘIPOMÍNÁ PAMĚTNÍ DESKA**
- 19.... VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI HISTORIE VUT V BRNĚ – REKTOŘI**
- 20.... REBEL GRAFICKÉHO DESIGNU VYSTAVUJE V BRNĚ**
- 21.... CEVAPO VUT V BRNĚ ZAHAJUJE NOVÉ BĚHY KURZŮ**
- 22.... INFORMACE**
- 26.... NOVÉ UČEBNÍ TEXTY A PUBLIKACE**
- 27.... LETECKÝ DEN NA MEDLÁNECKÉM LETIŠTI**

Vydává: Vysoké učení technické v Brně, nakladatelství VUTIUM. Šéfredaktorka: PhDr. Jitka Vanýsková, tel.: 541 145 503, e-mail: vanysko@ro.vutbr.cz; vydání připravil: Mgr. Igor Maukš, tel.: 541 145 345, e-mail: mauks@ro.vutbr.cz.

Redakční kruh: Doc. RNDr. Petr Dub, CSc., Prof. Ing. Jiří Kazelle, CSc. (prorektor), PhDr. Alena Mizerová (ředitelka nakladatelství VUTIUM), Doc. Ing. Eva Münsterová, CSc. (FSI VUT), PhDr. Jitka Vanýsková (šéfredaktorka).

Grafický návrh: David Tieku. Sazba: Studio Arx, s. r. o. Adresa redakce: VUT v Brně, Antonínská 1, 601 90 Brno, fax 541 145 348, <http://www.vutbr.cz>. Tisk: Graphical, s. r. o., Brno.

Vysílače a příroda

Autorem zářijového editoriale je brněnský ekolog RNDr. Mojmír Vlašín. V současnosti působí v Ekologickém institutu Veronica jako odborný pracovník, zoolog a manažer projektů. Jako externista přednáší ochranu biodiverzity na FSS MU a na Ekonomické univerzitě ve Vídni ochranu životního prostředí. Je soudním znalcem v oboru ochrana přírody, specializace zoologie, a členem četných vědeckých a nevládních ochrannářských organizací. Je rovněž členem zastupitelstva města Brna.

Vysílač, symbol komunikační společnosti, je zčásti technická záležitost, ale zčásti je to i modla. Vždyť i v minulosti, v době křesťanské společnosti, si církve přály, aby kostely (kostelní věže) byly dominantou krajiny, aby si lidé mysleli, že to je nutné a bez tohoto to nejde. Vysílače nejsou ve skutečnosti nezbytností, jsou to totemy doby. Musím ale uznat, že v případě vysílače na Pálavě mě vývoj techniky příjemně překvapil a zastánce vysílače možná nepříjemně zaskočil.

Národní přírodní rezervace Děvín (o kterou jde) byla vyhlášena již v roce 1930 zemským pozemkovým úřadem, přehlášena v letech 1946 a 1992. Je to nejrozsáhlejší plošná rezervace Pálavy s vrcholem Děvín (554 metrů), s lesostepní a lesní vegetací s výskytem četných zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Roste zde například kosatec nízký, lipnice bádenská, skalnatka velkokvětá a maceška nejmenší. Poslední dva kriticky ohrožené druhy zde mají vůbec jedinou lokalitu v ČR. V území žijí i zvláště chráněné druhy živočichů, například skokan štíhlý, ještěrka zelená a užovka hladká.

Na stejnojmenném vrcholu stojí od roku 1976 vysílač. Vzhledem k jeho důležitosti pro vysílání televize požádal její správce o rozšíření vysílače a výstavbu silničky až na vrchol. Řízení k udělení výjimky bylo zahájeno podáním Českých radiokomunikací, a. s., v roce 1994. Teprve později (v roce 1997) bylo řízení rozšířeno o podání Armády ČR a přepracováno projektové zadání. V textu se obsáhle vysvětluje „jiný veřejný zájem“ a uvádí se, že přidělení příslušné kóty a kmitočtu Helsinskou konferencí pro vrchol Děvína je také národním bohatstvím. Myslím, že tyto dva významy, dvě hodnoty, lze těžko srovnávat. Význam přírodní je těžko zpochybnitelný a má rozměry celostátní i mezinárodní (národní přírodní rezervace, biosférické rezervace). Význam přírody je dán i miliony let jejího vývoje v kontrastu s krátkodobostí života technických zařízení. Význam vrcholu coby vysílacího bodu je dočasný – před sto lety o něm nikdo neslyšel a za sto let nikdo neuslyší. Paradoxně vývoj techniky tento aspekt pomíjivosti zdůraznil. Při diskusi s ministrem obrany a jeho experty přímo na vrcholu Děvína mj. vyplynulo na povrch, že miniaturizace techniky jde tak rychle dopředu, že není třeba stavět nový vysílač. Ba dokonce že i stávající budova je zbytečně velká. Ukázalo se také, že Armáda nepotřebuje silničku, že je v případě nutnosti schopna dopravit nezbytný materiál na vrchol vrtulníkem či speciálními vozidly. Vrchol všemu dodal vývoj digitální televize, která se bez děvínského vysílače docela klidně obejde a kvalita signálu selepší.

Proto také (mimo jiné) nebyla výjimka pro stavbu silničky a přestavbu vysílače udělena. Naopak, v srpnu letošního roku začala Armáda i České radiokomunikace demontovat nepotřebné budovy a zařízení a snášet je dolů vrtulníkem. Žádná nová budova, žádná nová silnička. Ilegální cesta k vrcholu Děvína, která už je několik let neužívaná, pomalu zarůstá. Technika dokázala, že umí sloužit člověku, ale i přírodě. Věřím, že za pár let bude stát na vrcholu Děvína jen nevysoký patník, který bude plnit všechny funkce, které dnes obstarávají četná technická monstra, porůznu navěšená na věž vysílače. A vysílač? Ten bude odnesen do údolí k recyklaci.

Přestože mám k technice celkově negativní vztah a jsem technický antitalent, v techniku a její pokrok věřím. Nesmíme z ní mít ale zlaté tele ani totem, musí sloužit životu.

Mojmír Vlašín

Fakulta informačních technologií: začíná akce „Krok přes ulici“

V červnu letošního roku otevřelo VUT v Brně ve svém univerzitním kampusu Pod Palackého vrchem Integrovaný objekt pro Fakultu elektrotechniky a komunikačních technologií a Fakultu podnikatelskou. Jednalo se o vůbec největší investici v novodobé historii VUT v Brně. To však bude platit pouze do roku 2007, kdy bude ukončena rekonstrukce a dostavba komplexu Fakulty informačních technologií na Božetěchově ulici v Králově Poli. Investiční akce s pracovním názvem „Krok přes ulici“, jejíž náklady mají přesáhnout půl miliardy korun, odstartuje už v říjnu letošního roku.

O koncepci rekonstrukce a dostavby areálu FIT na Božetěchově ulici informoval Události vedoucí projektant Ateliéru 2002 Ing. arch. Vladislav Vrána. Ateliér 2002 zvítězil ve výběrovém řízení na zajištění projektových prací celé akce.

„Projekt obsahuje jednak rekonstrukci stávajících historických budov bývalého kartuziánského kláštera (Božetěchova 2), které požívají ochrany národní kulturní památky, jednak postavení nového fakultního komplexu na pozemcích protilehlých klášteru (Božetěchova 1). Tam byl dříve klášterní velkostatek, později pivovar, a správní budova velkostatku místními obyvateli zvaná zámček (šlechtickým sídlem se však stala až v 19. století). Nový areál fakulty vznikne jak dostavbou zcela nových objektů, tak také konverzí částí těch industriálních staveb bývalého velkostatku a pivovaru, které k tomu byly vhodné. Počítá se také s využitím kapacity zámčku, která by měla sloužit pro styk fakulty s veřejností – např. pro různé formy externího studia, celoživotní vzdělávání apod.“ vysvětluje architekt Vrána. Pracovní název rozšíření FIT „Krok přes ulici“ je tedy odvozen od topografické situace – současný areál fakulty v objektech kartuziánského kláštera odděluje od zamýšleného nového komplexu ulice Božetěchova.

„Vzdušné prostory areálu kláštera mají bezesporu velkou hodnotu díky své osobité atmosféře. Jsem přesvědčen, že genius

Nad ulicí Božetěchovou budou oba areály propojeny prosklenou lávkou v úrovni druhého nadzemního podlaží.

loci kláštera by měl být zachován. Není proto vhodné takové využití, které tam dnes pro nedostatek vhodnějšího místa musí být – např. Centrum výpočetní techniky, které potřebuje chlazení, na něž se nabalují další technická zařízení. To do tohoto historického areálu rozhodně nepatří. Díky získání pozemků v areálu bývalého velkostatku lze celkovou koncepci dislokace výukových, vědecko-výzkumných, administrativních i technických potřeb fakulty řešit výhodnějším a také velkorysejším způsobem,“ říká architekt Vrána.

Základní myšlenkou této koncepce je, že v historických budovách kláštera zůstanou především výukové plochy pro individuální výuku a výuku ve fakultních seminárních učebnách, prostory přednáškové a prostory pro chod vedení fakulty – děkanát a pracoviště ústavů s programátorským zaměřením bez požadavků na náročné technické vybavení. Zabezpečení technických potřeb fakulty, laboratoře a pavilony ústavů, zajištění fakultního a celoškolského společenského zázemí, ubytovací a stravovací služby by měly přejít do nového komplexu Božetěchova 1. Dá se tedy s jistotou nadsázkou říci, že v areálu kláštera bude jakýsi „software“ fakulty, zatímco její „hardware“ najde místo v nové dislokaci.

Přízemní objekty při Božetěchově ulici ustoupí nové výstavbě. Jak již bylo výše zmíněno, zůstane zámček, využitelné části bývalého pivovaru a sýpky velkostatku (tam by mělo vzniknout zázemí pro studenty včetně klubu). V nových stavbách budou situovány laboratoře s nároky na technické vybavení, pracovní částí ústavů (zhruba polovina kapacity celkového stavu fakulty) a samozřejmě

také seminární učebny i lehké laboratoře, které se váží k těmto ústavům. V areálu bude vybudována vlastní menza. Podmínkou je také výstavba podzemních garáží, což je na území bývalých bažin (kartuziánský řád zde působil právě proto, aby mniši zkultivovali neobyvatelnou krajinu – vodní poměry regulovali výstavbou rybníků) problém značně technicky i finančně náročný.

V areálu kláštera projekt počítá kromě důkladné rekonstrukce historických objektů i s dostavbou nového posluchářského komplexu v jižním křídle. „V návaznosti na stávající posluchárny (před dvěma roky zde byl otevřen přednáškový komplex s nejmodernější technologií) se hledal prostor pro umístění dalších posluchářských kapacit. Volba padla na jižní křídlo. V historickém kontextu toto křídlo kláštera směrem do dnešní Křížkové ulice je vlastně objekt, který vznikl určitou nadstavbou budovy vojenské kuchyně z 19. století, kdy zde byla kasárna.

Areál FIT v roce 2007 – záznam do leteckého snímku.

Ke klášteru tedy nepatří, areál v barokní době byl původně k jihu otevřený. Pozdější zástavba bude proto odstraněna a na jejím místě vznikne nová budova s posluchárnami. Nádvoří však, mj. z důvodů izolace proti hluku, uzavřou prosklené mosty. Nová budova s posluchárnami přesáhne úroveň terénu jedním podlažím, zbytek bude pod zemí. Předmětem stavebního povolení je i rekonstrukce severních klauzur a refektáře, ale tento záměr zatím není finančně pokryt,“ doplňuje projektant Vrána.

Všechny objekty obou areálů, jak nového, tak historického, budou propojeny. Také nad ulicí Božetěchovou bude propojení prosklenou lávkou v úrovni druhého nadzemního podlaží. Celý komplex Fakulty informačních technologií tak bude možné po dokončení projít „suchou nohou“. Areály pod ulicí Božetěchovou propojí i podzemní technický koridor. Pamatováno je i na handicapované studenty a zajištění jejich bezbariérového přístupu. Nově upravená nádvoří obou areálů budou přístupná veřejnosti. Nové i rekonstruované objekty komplexu FIT budou vybaveny všemi inteligentními ovládacími systémy z oblasti bezpečnosti i regulační, které odpovídají současným trendům i standardům užívaným na VUT v Brně s možností jejich dalšího rozvoje směrem k „inteligentní budově“.

Vzhledem k tomu, že rekonstrukce a dostavba komplexu FIT bude samozřejmě probíhat za nepřerušného chodu výuky a činnosti fakulty, je rozdělena do více etap. V rámci jejich postupného dokončování čekají zaměstnanci i studenti fakulty nepopulární stěhování. Ta však budou probíhat vždy o prázdninách, aby nebyla výuka narušována. Celá výstavba má být ukončena na podzim roku 2007.

Připravil Igor Maukš

SUMMARY:

Not so long ago, Brno University of Technology was opening a new Integrated Building in its campus at Pod Palackého vrchem. In June we wrote about the greatest investment ever undertaken in the modern BUT history. It looks as though we will have to correct this statement soon. The reason is a “Step Across the Street” action beginning as early as October this year which will launch a repair of the Cartesian monastery in Božetěchova Street in Brno-Královo Pole housing the Faculty of Information Technology. The university will also renovate a former estate situated right across the street.

Kvalita brněnských univerzit je klíčová pro další rozvoj města

Náměstek brněnského primátora RNDr. Richard Svoboda poskytl Událostem na VUT v Brně koncem měsíce srpna rozhovor. Náměstek, který se po odchodu současného primátora Petra Duchoně do Evropského parlamentu zřejmě stane jeho nástupcem v čele brněnské radnice, přiblížil svůj pohled na postavení univerzit a vysokoškoláků ve městě Brně. Podle jeho přesvědčení je počet vysokoškoláků a také kvalita brněnských univerzit základním předpokladem pro další úspěšný rozvoj města. Svoboda hovořil také o tom, jakým způ-

Náměstek brněnského primátora RNDr. Richard Svoboda.

U: *Brno má v porovnání s ostatními městy České republiky mezi svými obyvateli procentuálně vůbec nejvyšší počet vysokoškolských studentů, a je proto někdy nazýváno také městem vysokoškoláků. Jak tuto skutečnost vnímá vedení brněnské radnice?*

Počet vysokoškoláků a kvalitu brněnských vysokých škol považujeme za naprosto klíčový faktor budoucího rozvoje města. Dalším pilířem úspěšného rozvoje je dobrá infrastrukturní dostupnost, tzn. kvalita komunikací, které do Brna vedou a které umožňují jeho propojení s okolním světem. Třetí důležitou oporou městského rozvoje je skutečnost, že v Brně sídlí všechny vrcholné instituce soudnictví naší republiky – Ústavní soud ČR, Nejvyšší soud ČR, Nejvyšší správní soud ČR i Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Tyto tři oblasti tvoří v současnosti, a bude to tak i v budoucnosti, základní profil Brna, na kterém bychom měli dále pracovat a rozvíjet ho.

Vysokoškolští studenti a kvalita vzdělání, které jim brněnské univerzity poskytují, jsou při jednáních se zahraničními investory vždy klíčovým argumentem. To je také důvodem, proč se zájem investorů o Brno v poslední době zvyšuje. Zvláště když některé vysoké školy jsou schopny vytvářet pro potencionální investory podle jejich požadavků studijní programy tzv. na klíč. Absolventi takového studia se mohou uplatnit v naprosto konkrétních výrobních procesech.

U: *Hovoříte o tom, že vedení města chápe univerzity jako jeden ze základních pilířů budoucnosti Brna. Jakým způsobem chce tedy město jejich rozvoj podporovat?*

Samozřejmě že město musí k jednotlivým rozvojovým projektům přistupovat selektivně, protože na všechny požadavky a potřeby nemá dostatek finančních prostředků. Myslím, že např. investice 300 milionů korun do infrastruktury budoucího kampusu Masarykovy univerzity v Bohunicích je zřetelným signálem, že město má zájem vysokým školám účinně pomáhat. Jsme samozřejmě limitováni penězi, které jsou k dispozici a které můžeme uvolnit. Důležité je proto správně stanovit priority rozvojových vysokoškolských projektů, kterých je v Brně celá řada.

Samotné brněnské univerzity jsou velice významným investorem; každý, kdo chce, může ve městě spatřit množství opravených nebo nově postavených vysokoškolských budov, množství sportovišť, která jednotlivé univerzity provozují. Taková aktivita samozřejmě přispívá i k ekonomickému rozvoji celého města. Velmi významný je i příspěvek vysokých škol na trhu práce – univerzity zaměstnávají nejen velké množství pedagogů a špičkových odborníků, ale dávají práci i dalším tisícům lidí. O významu univerzit pro rozhodování zahraničních firem o tom, zda do Brna umístí svou výrobu a tím i vytvoří nová pracovní místa, jsem se již zmínil.

U: *Uvedl jste 300milionovou investici města do vybudování infrastruktury v kampusu Masarykovy univerzity v Bohunicích. V Brně je ale veřejných vysokých škol šest a takovou finanční injekci by s radostí uvítala jistě každá z nich. Např. Vysoké učení technické v Brně buduje postupně svůj kampus v areálu Pod Palackého vrchem bez takové masivní podpory města. Neobáváte se, že vedení radnice může být podezíráno z preferování jedné univerzity na úkor ostatních?*

Dovedu si představit, že takový pohled může někdo mít. Příspěvek 300 milionů korun na infrastrukturu bohunického kampusu byl vyvolán snahou radních zajistit městu třímiliardovou investici, která na tento krok byla navázána. Navíc si je třeba uvědomit, že infrastrukturu v této oblasti Bohunic by město v budoucnosti muselo stejně vybudovat. Myslím si, že to bylo moudré rozhod-

sobem postupuje vedení radnice druhého největšího města České republiky při stanovování svých priorit při financování velkých investičních projektů v oblasti brněnského vysokého školství. Náměstek potvrdil, že s realizací plnohodnotného dopravního napojení kampusu VUT Pod Palackého vrchem (vybudování mimoúrovňové křižovatky Hradecká–Purkyňova a prodloužení tramvajové linky č. 13 k budově Fakulty chemické na Purkyňově ulici) město počítá až ve střednědobém horizontu – tedy po roce 2007.

nutí našich předchůdců na brněnské radnici, protože právě tento krok města přispěl podstatně k tomu, že univerzitní kampus v Bohunicích bude postaven.

Nepochybně musí být ovšem peněžní prostředky města distribuovány tak, aby byly všechny oprávněné potřeby vysokých škol postupně uspokojeny. Někdy to je ale velmi obtížné a nedaří se to tak rychle, jak bychom si přáli.

Chtěl bych ještě poznamenat, že vedení města v nedávné době s VUT v Brně projednalo a uskutečnilo výměnu svých pozemků v areálu bývalého velkostatku naproti kartuziánskému klášteru na Božetěchově ulici v Králově Poli (za pozemky VUT na Kraví hoře), kam se má v příštích letech rozšiřovat Fakulta informačních technologií. Do budoucna je třeba také vyřešit napojení areálu kampusu Pod Palackého vrchem na stávající dopravní infrastrukturu města. Také zde jsme ovšem limitováni peněžními prostředky, které může město na tyto účely uvolnit.

U: *Právě dopravní obslužnost kampusu PPV je, a to zvláště po letošním otevření Integrovaného objektu, kam se přesouvají dvě fakulty VUT v Brně, pro brněnskou techniku palčivým problémem. Přitom již v dřívějších rozvojových plánech města bylo pro rok 2004 stanoveno zahájení výstavby mimoúrovňové křižovatky Hradecká–Purkyňova s prodloužením tramvajové linky č. 13 až k Fakultě chemické na Purkyňově ulici. Tato investiční akce města v objemu zhruba čtvrt miliardy korun je však stále odkládána...*

Brno je někdy také nazýváno městem vysokoškoláků.

Souhlasím s tím, že realizace projektu dopravního napojení areálu Pod Palackého vrchem prostřednictvím výstavby mimoúrovňové křižovatky a prodloužení tramvajové linky je do budoucna potřebná. Ale z hlediska již zmiňovaných finančních mantinelů města to není v nejbližších letech reálné. Město totiž v současnosti zahájilo několik velkých dopravních projektů, které mají vyšší prioritu a které je třeba dokončit – křižovatka Bauerova–Hlinky, tunely velkého městského okruhu na Dobrovského. Pokud se jedná o další infrastrukturní projekt v řádech stovek milionů korun, a tolik křižovatka Hradecká–Purkyňova stát bude, musíme se smířit s tím, že tento problém nevyřešíme hned v následujícím roce.

U: *Můžete tedy říci, v jakém horizontu se s výstavbou křižovatky začne?*

V tuto chvíli bude třeba, aby odborníci posoudili, jakou prioritu má tato křižovatka v celkové dopravní politice města. Aby ji zařadili do plánů, které město má, tak, aby se případně mohly realizovat její etapy, které se mohou financovat již nyní – např. projektová dokumentace. Definitivní řešení se však dá očekávat až ve střednědobém horizontu, tedy někdy po roce 2007.

Město však nyní bude muset samozřejmě vyřešit prozatímní dopravní obsluhu tohoto území, aby bylo kvalitně dostupné pro všechny studenty a pedagogy, kteří se potřebují do areálu Pod Palackého vrchem dostat. Připravuje se proto posílení lokální veřejné dopravy prostřednictvím větší četnosti autobusových spojů.

Připravil Igor Maukš

SUMMARY:

PhDr. Richard Svoboda, Deputy Mayor of Brno and, after the Mayor's departure for the European Parliament in Brussels, his probable successor, gave an interview to BUT news at the end of August. In his answers, the Deputy outlined his views on the position of universities and university students in Brno – in his opinion, the number of students and the quality of Brno universities is a factor crucial to a successful development of the city. Mr Svoboda also described how the municipality of the second largest Czech city goes about determining the priorities in funding large projects influencing the Brno university life.

Letci z VUT v Brně poletí s humanitární misí do Afriky

Pracovníci Fakulty strojního inženýrství VUT v Brně připravují humanitární akci, která se uskuteční v říjnu 2004. Jedná se o první účast české posádky v projektu Air Solidarité, jehož již 16. ročník pořádá francouzská organizace Actions de Solidarité Internationale (ASI). Jednou z dvaceti posádek malých sportovních letadel, které se humanitární mise zúčastní, bude i tříčlenná osádka letounu Zlín 43 ve složení doc. Ing. Vladimír Daněk, CSc., doc. Ing. Miroslav Raudenský, CSc. (oba z VUT v Brně) a Ing. Richard Nadaud (Poclairn Hydraulics Brno).

Oba účastníci expedice z VUT v Brně poskytli Událostem podrobnější informace o připravovaném letu a cílech celého humanitárního projektu.

Co je smyslem projektu Air Solidarité?

Cílem účastníků je realizovat rozvojové projekty v zemích střední Afriky. Jsou to především projekty zdravotnické a vzdělávací. Letošní ročník přinese pomoc do tří afrických zemí: Burkiny Faso, Toga a Mali. Úkolem naší brněnské skupiny je podporovat vzdělávací program v Burkině Faso. Program rozvoje vzdělanosti se tam v současnosti zaměřuje na oblast ekonomiky, která je na africkém venkově obzvláště složitá. Hlavním cílem je zlepšit životní podmínky venkovského zemědělského obyvatelstva.

Kdy odlétáte a jaká bude trasa letu?

Startujeme 16. října 2004 z letiště Brno-Tuřany a po přeletu Rakouska a Itálie přistaneme na Sicílii. To bude poslední evropské letiště před letem přes Středozevní moře do Afriky. Na africkém kontinentu poletíme přes alžírskou Saharu na letiště Tamanrasset v pohoří Ahaggar. Let dále pokračuje přes Mali do Burkiny Faso, kde se česká posádka připojí k dalším, převážně francouzským posádkám. Nejjižnějším místem expedice je Lomé, hlavní město Toga na pobřeží Guinejského zálivu. Cesta dále pokračuje na západ opět přes Burkinu a Mali do Senegalů. V Dakaru budou

mít posádky jeden den volna. Během své africké mise navštíví jednotlivé posádky i menší letiště poblíž míst, kde ASI realizuje humanitární projekty.

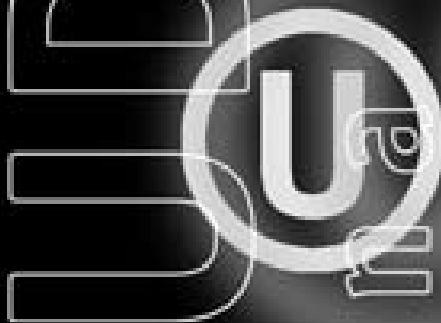
Vaše zpáteční cesta má částečně kopírovat trasu, po které létal slavný spisovatel a letec Antoine de Saint-Exupéry. Kudy povede?

Návrat z Dakaru je plánován po pobřeží Atlantiku přes Mauritanii, Západní Saharu a Maroko. Je to opravdu trasa známá z knih Antoine de Saint-Exupéryho, trasa, po které byla v pionýrských dobách letectví dopravována africká letecká pošta. V městě Fés v Maroku se brněnská posádka rozloučí s ostatními účastníky projektu a bude se vracet přes Španělsko, Francii a Německo opět na letiště Brno-Tuřany, kde by se měla objevit kolem 2. listopadu.

Kolik kilometrů během expedice urazíte?

Při cestě v délce patnáct tisíc kilometrů stráví posádka v letounu asi osmdesát letových hodin. Mimo rádiového spojení se službami letového provozu po trati letu bude mít posádka možnost využívat satelitního telefonního spojení a podávat tak informace o průběhu cesty. Tato skutečnost může být využita i pro mediální

účely. Z této humanitární akce vznikají každoročně také desítky snímků, článků a mnohé filmové dokumenty.

Jakou pomoc projekt obyvatelům tří zmíněných afrických zemí přinese?

Celá mezinárodní akce přinese pomoc v rozsahu přibližně 350 000 €. Pro skupinu složenou z pracovníků FSI VUT v Brně a Poclairn Hydraulics zajišťujeme finanční příspěvek, který umožní hradit přímou humanitární pomoc v rozsahu asi pět tisíc €.

Připravil Igor Maukš

SUMMARY:

Teachers of the Faculty of Mechanical Engineering are preparing a humanitarian action to take place in October 2004. This will be the first Czech participation in the 16th Air Solidarité project managed by Actions de Solidarité Internationale, a French organization. Among the twenty crews of small sports airplanes taking part in this humanitarian event will be a Czech three-man crew of the Zlín-43 aircraft with members doc. Ing. Vladimír Daněk, CSc., doc. Ing. Miroslav Raudenský, CSc. (both from Brno University of Technology) and Ing. Richard Nadaud (Poclairn Hydraulics Brno).

Historie Actions de Solidarité Internationale

V roce 1987 chirurg Jean-Luc Condamine a novinář Jean-Paul Krebs hledali s několika členy francouzské nevládní asociace Air Secours International způsob, jak obstarat peněžní prostředky určené na financování projektu pro rozvoj Burkina Faso a dalších zemí v srdci Afriky. Společně si vymysleli organizaci každoroční letecké cesty, která má prostřednictvím leteckých misí umožnit realizaci rozvojových projektů zaměřených na podporu rozvoje zdravotnictví, školství, kultury, vzdělávání apod. Přitom každá ze zúčastněných posádek má zajišťovat financování jedné dílčí části projektu.

První letecká cesta přátelství mezi Evropou a Afrikou se uskutečnila v lednu 1989, vedla přes sedm afrických zemí a zúčastnilo se jí dvanáct letadel. Během dalších patnácti let se cest „Air Solidarité“ zúčastnilo 450 lidí, posádky letadel přistály na 105 letištích ve 24 afrických zemích. Díky pilotům a jejich partnerům bylo v těchto zemích věnováno více než 1,7 milionu € na zhruba padesát humanitárních projektů v oblasti zdravotnictví, vzdělávání, výchovy, kultury atd. Realizace konkrétních akcí (patří mezi ně např. výstavba a vybavení škol a nemocnic, účast na restaurování historické nemocnice Alberta Schweitzera v Lambaréné, zřizování zdravotnických středisek, kampaň na očkování, dotace vesnických lékáren léky, hydrologické vrty, školení studnařů a zemědělců, výstavba větrných čerpadel, program alfabetyzace, restaurování starých rukopisů koránu nebo proškolení vesnických zdravotníků) je díky každoročnímu opakování cest dobře kontrolovatelná z hlediska nakládání s vynaloženými peněžními prostředky.

Air Solidarité byla doposud téměř výlučně záležitostí francouzských posádek, kterých se každoročně akce zúčastňuje kolem dvaceti. Pouze v roce 1994 letěla v rámci mise do Afriky i jedna anglo-americko-švýcarská posádka. Letošní účast české posádky z VUT v Brně vzbudila proto u organizátorů ve Francii značný ohlas. Věříme, že naše posádka v náročné expedici, která je jednou z největších leteckých událostí roku, obstojí a bude dobře reprezentovat Českou republiku i VUT v Brně.

Otakar Diblík (designér) – výstava na FA VUT v Brně

Vjezd výstavních exponátů do nádvoří Fakulty architektury.

Výjimečnou vernisáž výstavy zažili ti, kdo přišli odpoledne 1. září na Fakultu architektury v Brně na zahájení výstavy Otakar Diblík (designér). Kdy se stane, aby část exponátů přijela na vernisáž po vlastní ose a ten největší z nich dokonce po kolejích? Přesně v 17 hodin dorazila před budovu fakulty za policejního doprovodu (ten byl nutný vzhledem k dopravní špičce) kolona vozidel, v jejímž čele jela staříčká Škoda Oktávia s kempinkovým přívěsem Dingo, za ní turistický autobus ŠKODA RTO lux následovaný traktorem Zetor Crystal.

To však nebylo ještě vše. Nápadití tvůrci výstavy z Ústavu techniky tvorby – Modelového centra Fakulty architektury pod vedením ak. soch. Oldřicha Rujbra využili toho, že před budovou Fakulty architektury vede vlečková trať k brněnskému výstavišti, a „spanilou jízdu“ tak uzavírala lokomotiva „Laminátka“, typ 230, z počátku šedesátých let. Všechno samozřejmě práce profesora Otakara Diblíka.

Na nádvoří fakulty, kam se sice lokomotiva ani autobus nevěšly, ale ostatní pojízdné exponáty ano, zahájil vernisáž děkan fakulty doc. Josef Chybík. Přiznal, že neměl před rokem, kdy za ním přišel s návrhem na uspořádání výstavy Oldřich Rujbr, ani tušení, do jakých rozměrů akce vyrostle. Také rektor VUT v Brně prof. Jan Vrbka vyslovil přesvědčení, že tato výstava velikosti exponátů bude na VUT jen těžko překonána. Na společné průsečíky svých životních osudů s životní poutí prof. Diblíka zavzpomínali jeho spolužák a přítel od dětských let Boleslav Písařík a designér žijící ve Švýcarsku Luboš Vagenknecht. O Diblíkově díle promluvila kurátorka průmyslového designu Národního technického muzea v Praze Jana Pauly a ředitel Design centra ČR Karel Kobosil.

Profesor Otakar Diblík je jedním z tvůrců, jejichž jména jsou buď vůbec neznámá, nebo je zná jen úzký okruh odborníků. Výstava k designérovým nedožitým 75. narozeninám zahrnuje jeho celoživotní dílo a mapuje místa, kde působil. Z pražské VŠUP přes Vysoké Mýto, sídlo Karosy, se dostala do Brna. Zde se designér v roce 1929 narodil a zde také studoval.

Diblík vystudoval Fakultu architektury VUT v Brně (1948–1953) a výrazně jej ovlivnil sochař Vincenc Makovský. Celý život se zabýval průmyslovým designem, pro který se rozhodl již během studia. Jeho spolupráce s výrobci po roce 1955 byla

Příjezd lokomotivy před budovu fakulty vyvolal velkou pozornost.

Unikátní prototyp sportovního automobilu na podvozku Škoda 440 Spartak.

podnětná pro vývoj dopravních prostředků vyráběných v Karose Vysoké Mýto, pražském a bratislavském vývoji automobilky Tatra, pro Škodu Plzeň, ZKL (Zetor) Brno. Podílel se na vývoji a novém tvarovém řešení tiskařských strojů pro Adamovské strojírně.

Roku 1968 Otakar Diblík odešel do Itálie. Působil jako designér v milánském studiu Bonetto, od roku 1983 jako šéfdesignér. Po smrti zakladatele Rodolfa Bonetta ze studia odchází. V roce 1990 se na VŠUP v Praze stává vedoucím ateliéru průmyslového designu. Opět navázal kontakt s výrobcí tiskařských strojů v Dobrušských strojírnách. Pro Design Centrum ČR v Brně působil v hodnotitelských komisích. Jeho tvorbu přerušila až náhlá smrt v roce 1999.

Fakulta architektury přebírá výstavu, kterou připravilo Národní technické muzeum v Praze ve spolupráci s VŠUP a Design centrem ČR. Výstava je průřezem díla Otakara Diblíka, je prezentována originálními fotografiemi, kresbami a modely. V „životní velikosti“ byl v Praze vystaven kempinkový přívěs Dingo. Brněnským organizátorům výstavy se podařilo získat další exponáty. Po téměř detektivním pátrání i prototyp sportovního automobilu na podvozku Škoda 440 Spartak, který objevil

a zachránil František Hrbáček z Javorníka, autobus ŠKODA RTO lux, traktor Zetor Crystal, který Diblík vytvořil pro ZKL. A především nejvýznamnější dílo – „Laminátka“, kterou navrhl pro Škodu Plzeň. Jde o první lokomotivu s laminátovou karoserií u nás, dost možná i ve světě. „Laminátka“, typ 230, je úspěšná dosud. V provozu Českých drah je doposud asi osmdesát těchto lokomotiv.

Výstava potrvá na Fakultě architektury do 3. října 2004.

Připravil Igor Maukš

SUMMARY:

Those who came to the Faculty of Architecture on 1st September witnessed a quite remarkable event opening an exhibition. It is only rarely that one can see part of the exhibits coming to the opening of an exhibition on their own by road and the largest of them even by rail. At 5 pm sharp, a convoy of vehicles turned up in front of the faculty building headed by a Škoda Oktávia with a Dingo caravan followed by a ŠKODA RTO lux tourist bus with a Zetor Crystal tractor close behind. This „border raid“ was watched at the rear by a „Laminátka“ locomotive coming from the beginning of the 1960's.

Prof. Diblík navrhoval i design traktorů Zetor.

VUT v Brně oslavuje 105. výročí svého vzniku

V letošním roce VUT v Brně slaví 105. výročí svého založení. Významné jubileum si nejstarší česká vysoká škola na Moravě připomíná řadou akcí, které vyvrcholí Akademickým shromážděním 8. listopadu. I když vzniku VUT v Brně je v tomto čísle věnována také rubrika Z archivu a redakce Událostí připravuje vydání zvláštního čísla zcela vyhrazeného tomuto jubileu, přinášíme také zkrácený přehled historických souvislostí, které před 105 lety vedly k založení nebo později ovlivnily existenci české technické univerzity v Brně. Celá stať historika Jiřího Pernese o minulosti i současnosti VUT v Brně vyjde v mimořádném říjnovém vydání Událostí.

Rektorský řetěz C. k. české vysoké školy technické v Brně.

Po delším váhání podepsal 19. září 1899 rakouský císař a uherský král František Josef I. dekret o založení české vysoké školy technické v Brně. Korunní země Morava takovou školu potřebovala. To však nebyl hlavní důvod, který panovníka k podpisu přiměl, příčiny jeho rozhodnutí ležely v oblasti politické. V Brně totiž již vysoká škola technická existovala. Vznikla v polovině 19. století jako vzdělávací ústav dvoujazyčný – česko-německý, ale postupem doby získala čistě německý charakter. Sílicí česká společnost se s takovým stavem odmítala spokojit. Stále hlasitěji volala po zřízení své druhé univerzity: ta první existovala od roku 1882 v Praze, tu druhou chtěli mít čeští vlastenci na Moravě. Měla se stát nejen nástrojem vzdělání národní pospolitosti, ale také zbraní proti německému nacionalismu. O druhou českou univerzitu se proto strhl prudký politický boj, často přerůstající v pouliční bitvy. Oprávněnost českého požadavku zpochybnit nešlo, žádná z rakouských vlád si tím však nechtěla znepřátelit německé nacionály. Až nakonec vláda Františka Antonína hraběte Thuna dospěla k šalamounskému řešení: univerzitu na Moravě sice Čechům nedáme (a němečtí nacionálové tak nebudou mít příčinu k protestům), ale předložíme mocnání ke schválení návrh na zřízení České vysoké školy technické, která nespokojeným Čechům ukáže dobrou

vůli Vídni. To se také stalo a díky pochopení Františka Josefa I. pro politickou realitu získala česká Morava svoji první vysokou školu. K ní se hlásí dnešní Vysoké učení technické v Brně, na její tradice navazuje a pokračuje v rozvíjení jejího odkazu.

Více než sto let, které od založení České vysoké školy technické v Brně uplynuly, přinesly okamžiky slávy, ale také situace kritické, kdy byla ohrožena sama její existence. Za Rakouska měl vývoj školy, i přes počáteční prostorové a personální problémy, trvale vzestupnou tendenci. Ve svobodném Československu se hlavní město Moravy stalo důležitým univerzitním centrem a Česká vysoká škola technická se podílela na vzniku a počátečním fungování Masarykovy univerzity. Pro její existenci bylo dvacet let první Československé republiky obdobím velkého rozkvětu.

Uzavření českých vysokých škol nacisty 17. listopadu 1939 neminulo ani Českou vysokou školu technickou Dr. Edvarda Beneše v Brně a její posluchači a profesori se stali obětí perzekuce. Studenti se do brněnské techniky vrátili v dubnu 1945 a svými rukama začali odstraňovat škody, které boje o město způsobily na budovách. Komunistický režim, nastolený v únoru 1948, však přivedl brněnskou techniku takřka k zániku. Orientace sovětského mocenského bloku na válečné střetnutí se Západem vedla k prudké militarizaci. Za této situace samozřejmě vzrostl význam vojenských škol s technickým zaměřením. Proto se vedení KSČ rozhodlo využít kapacit brněnské techniky a v roce 1951 ji přeměnilo ve Vojenskou technickou akademii. Česká technika v Brně se tak ocitla na samém pokraji zkázy a nechybělo mnoho a přestala existovat.

Až politické uvolnění po Stalinově smrti se pozitivně promítlo i do existence a činnosti brněnské techniky – v roce 1956 došlo k obnovení vysoké školy technické pod novým názvem Vysoké učení technické v Brně. Nové podmínky se pozitivně promítly do výsledků vědecké práce profesorů školy, do úrovně studia i do počtu studentů. Období politické krize na přelomu 60. a 70. let 20. století se samozřejmě projevilo i na VUT v Brně jak mezi studenty, tak i mezi profesory. Svoboda slova, která tehdy panovala, umožňovala vyslovovat i názory, po dlouhých dvacet let v komunistickém Československu neslychané. Po porážce reformního hnutí, jež usilovalo o demokratizaci panujícího režimu, následovaly represe a čistky. Ze školy musela z politických

Ze zakládací listiny C. k. české vysoké školy technické v Brně.

důvodů odejít řada učitelů a studentů. Nadřazování ideologie a politiky odborným znalostem se v 70. a 80. letech negativně promítlo do života celé společnosti, VUT nemohlo být výjimkou. Přesto však dosáhla brněnská technika tak vysoké úrovně, že se zásadním způsobem podílela na zvelebování republiky.

Destrukce totalitního systému v letech 1989 a 1990 otevřela VUT v Brně dokořán dveře k zásadní proměně v moderní vzdělávací instituci, která snese srovnání s nejvyspělejšími školami stejného typu kdekoli na světě. V první řadě to umožnil jednak návrat akademických svobod českým vysokým školám, jednak rozsáhlá samospráva, jíž se v souladu se zákonem těší. VUT v Brně prochází během posledních čtrnácti let dynamickým rozmachem. Od roku 1990 se výrazně rozšířil jeho studijní a vědecký záběr, což se mimo jiné projevilo vznikem několika nových fakult.

Jiří Pernes

SUMMARY:

Brno University of Technology celebrates the 105th anniversary of its foundation. Even if this issue's From the archives column is devoted to this event with a special issue being prepared, we are bringing a concise overview of the historical circumstances that led to the founding of a Czech technical university in Brno 105 years ago and, later on, influenced its existence. You can find the entire story of the past and present of Brno University of Technology written by the historian Jiří Pernes in a special October issue of BUT News.

5. AKADEMICKÉ SHROMÁŽDĚNÍ VUT V BRNĚ

5. Akademické shromáždění Vysokého učení technického v Brně konané u příležitosti 105. výročí jeho založení se uskuteční 8. listopadu 2004 na Fakultě stavební, Veverí 95.

8. 11. dopoledne

Na slavnostním zasedání Vědecké rady VUT v Brně v aule FAST budou uděleny čestné doktoráty.

8. 11. odpoledne

Na 5. Akademickém shromáždění v aule FAST budou uděleny Zlaté medaile a Ceny rektora.

8. 11. podvečer

Vernisáž výstavy ke 105. výročí založení VUT v Brně – galerie FAST ve 4. poschodí.

Z archivu VUT v Brně: Jak to tehdy bylo...

V listopadu letošního roku uplyne již 105 let od doby, kdy zasedli první studenti do poslucháren C. k. české vysoké školy technické v Brně. A tak bychom si chtěli trochu připomenout nejen dějiny této nejstarší české vysoké školy na Moravě, ale i podat poněkud netradiční pohled na slavnostní události a připomínky jejího výročí, jak se v průběhu let na brněnské technice konaly nebo taky nekonaly. Nejprve však jak to všechno vlastně začalo:

Posluchači brněnské techniky před sto lety.

Už v roce 1849 bylo v Brně založeno technické učiliště, které bylo původně tzv. „utrakvistické“, to znamená, že vyučovat se mělo v obou zemských jazycích – češtině i němčině. Avšak protože od sedmdesátých let 19. století zde zcela převládli Němci a vyučovacím jazykem byla pouze němčina, usilovali Češi o to, aby na Moravě byla zřízena druhá technika, na které by se vyučovalo v češtině. Tohoto cíle bylo konečně roku 1899 dosaženo. Avšak až do poslední chvíle nebylo jisté, že se věc skutečně podaří, protože závěrečné rozhodování probíhalo v době chystající se demise vlády. A tak hlavní iniciátor, sekční šéf ministerstva vyučování prof. dr. Antonín Rezek neváhal pro zdar svého záměru použít i malé lsti. Jeden z prvních čtyř profesorů dr. Jaroslav Jahn na to vzpomínal po pětadvaceti letech takto: „Zajímavou podrobnost z doby zřízení naší vysoké školy sdělil mi později zeť dra. Rezka, dnes profesor chirurgie na universitě Komenského v Bratislavě, dr. Stan. Kostlivý: Když přišel dekret

o zřízení české techniky v Brně z kabinetní kanceláře do ministerstva vyučování (bylo to k večeru), obával se dr. Rezek, aby jej ministr vyučování hr. Bylandt-Rheidt ve stadiu posledních chvil demise nenechal ležeti a jeho nástupce pak, necítě se vázán závazky Thunova kabinetu, nehodil dekret do koše. Otevřel tedy bezprávně dopis adresovaný na ministra a dodal jej ihned do státní tiskárny! Tím ovšem postavil vládu před fait accompli, které se nedalo již odvolat. Druhý den odnesl si sice hněv ministrův, který jej – sekčního šéfa – volal ad audiendum verbum a nechal při audienci státi! ...ale technika byla zachráněna.“

Tak byla česká vysoká škola technická v Brně založena císařským dekretem ze dne 19. září 1899 a vzápětí také uvedena v život. Měla prozatím jen jeden odbor, a sice stavební inženýrství, ale brzy měly přibýt odbory další. Avšak poté co byli jmenováni první čtyři profesori (dr. Karel Zahradník, do té doby řádný profesor univerzity v Záhřebu, řádným profesorem matematiky, Jan Sobotka, dosud mimořádný profesor vídeňské techniky, řádným profesorem deskriptivní geometrie, akademický malíř Hanuš Schweiger mimořádným profesorem technického kreslení a dr. Jaroslav Jiljí Jahn, který do té doby působil jako asistent v říšském geologickém ústavu ve Vídni, mimořádným profesorem mineralogie a geologie), bylo ještě třeba zajistit pro novou vysokou školu potřebné prostory. To se podařilo prozatím v nové budově Vesny v Augustinské (nyní Jaselské) ulici č. 9. Prostory to byly poněkud stísněné, ale pro začátek to muselo stačit. Bylo zde však ještě třeba provést nějaké stavební úpravy a vybavit místnosti nábytkem. Přednášky tak mohly být zahájeny až 7. listopadu, ještě při současném provádění některých zednických prací.

Česká technika v Brně byla zřízena právě v roce padesátého výročí založení původně utrakvistické techniky. Vzájemné vztahy obou brněnských technik byly minimálně v počátcích dosti napjaté. Tak akademický čtenářský spolek Zora, sdružující české posluchače do té doby jediné brněnské techniky, odmítl na své květnové schůzi pozvání na chystané oslavy padesáti let zdejší techniky, zřejmě v reakci na protičeské postoje jejích představitelů. O chladných vztazích svědčí také vzpomínky prof. Jahna: „Brzy po našem příjezdu do Brna oslavovala zdejší německá technika velmi okázale jubileum svého padesátiletého trvání. Na pokyn Rezkův nezúčastnili jsme se této slavnosti. Kolegové z ně-

mecké techniky chovali se k nám totiž velmi nevlídně. Prof. mineralogie a geologie Al. Makowsky, s nímž jsem se po čas svého působení na vídeňském říšském geologickém ústavě stýkal přátelsky, navštěvuje ho občas v Brně, s očividnou nelibostí přijímal v první době mého trvalého pobytu v Brně mé návštěvy, ani jednu z nich neoplativ. ...Jaké zkušenosti učinili ostatní kolegové s kolegy německými, již se nepamatuji. Ale jednu událost nezapomenu nikdy: Na přání dra. Rezka vydali jsme se jednoho odpoledne všichni čtyři první profesori české techniky v „gala“ do německé techniky, abychom vykonali oficiální návštěvu u jejího rektora. Když jsme německému panu rektorovi poslali své návštěvenky, vzkázal nám po sluhovi, že nemá čas nás přijmouti. Otázal jsem se všetečně sluhy: „A co dělá pan rektor?“ – „Nic, kouří,“ odpověděl sluha. Odešli jsme tedy zahanbeni z německé techniky. Téhož dne vyslán jsem byl kolegy do Vídně, abych dr. Rezkovi oznámil, jaká urážka se nám stala. Nemusím se snad šířit o tom, co brzy nato řekl dr. Rezek německému panu rektorovi, kterého si pozval ad audiendum verbum do Vídně. Kdo znal energického a prudkého dra. Rezka, domyslí se toho.“

A jak proběhlo slavnostní otevření české techniky? V pátek 3. listopadu večer uspořádal akademický čtenářský spolek Zora uvítací večírek pro první posluchače české techniky. A jak poznamenává soudobý tisk: „...také páni profesori techniky zavítali mezi radující a sbratřující se akademickou mládež.“ V sobotu se pak konaly oficiální oslavy zahájení přednášek, a to

Exkurze posluchačů 2. ročníku ČVŠT v Brně do Prahy v červnu 1901.

nejprve v jedenáct hodin dopoledne v prozatímních prostorách ve Vesně za účasti moravského místodržitele barona Spens-Boodena a sekčního šéfa ministerstva vyučování dr. Rezka, kde přítomně pozdravil první rektor školy prof. PhDr. Karel Zahradník. Večer byl potom na uvítanou nových profesorů uspořádán banket v Besedním domě. Zúčastnili se ho zástupci snad všech českých středních škol na Moravě a také zemští a říšští poslanci, samozřejmě čeští. Profesor Jahn na to vzpomíná takto: „Dne 4. listopadu 1899 uspořádaly Čtenářský spolek a Spolek českých techniků v markrabství moravském ve Velkém sále Besedního domu banket na oslavu založení české techniky. Na dvě stě osob zúčastnilo se tohoto slavnostního večera. Jistě zastoupena byla celá tehdejší česká inteligence brněnská, než i z venkovských měst moravských dostavily se četné vynikající osobnosti. ...Ve své poděkovací řeči, přednesené jménem čtyř prvních profesorů techniky, sliboval jsem, že vybudujeme vysokou školu, která bude české Moravě a českému národu ctít, že budeme vychovávat posluchače své nejen na zdatné inženýry, ale i v duchu vlasteneckém, že s radostí zúčastníme se práce za rozkvětem „českého Brna“ a že nezapomeneme ani na náš drahý český lid na Moravě, který dychtí po vzdělání, jež rozsévati jsme odhodláni i mimo školu.“ Oslavy nebyly nijak pompézní a částečně byly zastíněny neklidnou politickou situací v době ostrých národnostních vášní a třenic, které v nedávné době vyústily dokonce v krveprolití na české straně v několika moravských městech. A před zakladateli nového vysokého učení stál nyní nelehký úkol: vybudovat z ničeho vysokou školu, která se nejen vyrovná své starší brněnské „kolegyni“, ale která by ji pokud možno svou odbornou úrovní ještě předčila.

Pokračování v příštím čísle.

Magdalena Čoupková, archiv VUT v Brně

SUMMARY:

In November this year, it will be 105 years since the first students filled the lecture halls of the “Imperial and Royal Czech Technical University in Brno”. And so we would like to remind you a little of the history of this oldest Czech University in Moravia and give you a somewhat untraditional account of these special events in the past and their anniversaries – celebrated or ignored – at Brno University of Technology as time went by.

Studenti architektury se jezdí do Znojma zdokonalovat v kresbě

Již od roku 1996 pořádá Fakulta architektury VUT v Brně pro své studenty v jihomoravském Znojmu oblíbené plenéry. Budoucí architekti se jezdí každé léto do malebného města s bohatou historickou architekturou zdokonalovat ve svém umění kreslit. Na začátku prázdnin je můžete potkat v ulicích a malebných zákoutích města, jak se snaží co nejlépe zachytit jeho atmosféru ve svých kresbách.

„Historická část města svou členitostí a barevností přesně naplňuje to, oč nám v plenéru jde. Naši studenti se při kresbě seznamují s architekturou v reálu, která má svoje ustálené návaznosti, má propojení s ulicí, jsou tam vztahy různých výškových překážek. To všechno se stává součástí kresebných studií našich posluchačů, kteří vlastně takto přímo v exteriéru dostávají zcela nové informace. Je to pro ně takový křest, jak se má chovat kreslíř v reálu. Myslím, že plenér z tohoto pohledu svůj účel naplňuje a výsledky našich studentů jsou velmi zajímavé. Pro nás pedagogy je to také cenná informace, jak studenti reagují na předchozí výuku ve škole. A zda v ní dostávají odpovídající základ, aby se s nároky kresby v plenéru dokázali vyrovnat,“ říká pedagog z Fakulty architektury akademický malíř Karel Pokorný. Podle něj je potěšující, že studenti po překonání prvotních obav

Studenti architektury kreslili v ulicích Znojma.

ze zvládnutí techniky přecházejí po úvodních kresbách tužkou a uhlím i na práci s barvou – pastely a akvarely.

Plenér má však svá úskalí; je např. odkázán na přízeň počasí. Právě to, že jsou studenti ve Znojmě, je však velkou výhodou. Ve městě je sedm kostelů, a když začne pršet, mohou se studenti uchýlit do těchto prostor, kde je spousta kresebných motivů.

Plenéru se zúčastňují studenti 2. ročníku FA, kteří jím ukončují svůj druhý semestr – ten je prodloužen až do začátku prázdnin. V rámci plenéru jsou studenti celého ročníku rozděleni do tří skupin, výsledky prací všech účastníků se však navzájem průběžně konzultují.

Studenti jsou ve Znojmě po dobu týdenního plenéru ubytováni v internátu zemědělské školy, stravu si zajišťují sami. Hned první den je na programu orientační prohlídka města, aby studenti neztráceli čas hledáním důležitých a ke kresbě vhodných míst. O velké oblíbenosti plenéru svědčí, že se na něj často rádi vracejí i posluchači vyšších ročníků, kteří ho již v minulosti absolvovali. K tomu určitě přispívá i skutečnost, že Znojmo je vyhlášené město vína a vinných sklípků. Adresy těch nejvyhledávanějších si studenti předávají z ročníku na ročník. „Denní program plenéru je náročný. Je obdivuhodné, že studenti, kteří celý den kreslí, večer absolvují návštěvu sklípku s návratem v hlubokých nočních hodinách, další ráno nastoupí a kreslí zase celý den. Regenerační schopnost mladého organismu je pozoruhodná,“ konstatuje Karel Pokorný.

Igor Maukš, foto Jiří Eisenbruk

Letošní Invex na brněnském výstavišti ozvláštní Noci robotů

Nights of Robots, které naváží na premiérové uvedení opery R.U.R. v brněnském Národním divadle (světová premiéra 30. září 2004), se budou odehrávat během veletrhu Invex na brněnském výstavišti. „V nově rekonstruovaném pavilonu G2 chceme vytvořit prostor pro vzájemné setkávání lidí a robotů, který chceme v Brně zabydlet. Neboť: kde jinde než u nás, kde pojmenování robot díky bratrům Čapkovým vzniklo, by se roboti celého světa měli cítit jako doma?“ tvrdí Petr Vrána, jeden z hlavních organizátorů celého projektu.

Po dobu Invexu je v návaznosti na operu R.U.R. připravena řada programů: od semináře „Čapkovo téma v Hollywoodu“, přehlídky nejlepších studentských multimediálních prací, projekce filmů o robotech, vernisáže expozice artefaktů soudobých umělců s námětem robot, Golden award of Montreux za vytvoření piktogramu robot, soutěže o nejlepší masku robota až po závěrečnou Dance party v techno stylu se skvělými Dj's, která se poslední den Invexu uskuteční zároveň s tichou exhibicí nejlepších hráčů počítačových her na velké projekční ploše. Přípravuje se též nové knižní vydání R.U.R. a hudebního či multimediálního CD se záznamem premiéry stejnojmenné opery.

Záměrem iniciátorů uvedení světové premiéry opery R.U.R. a následných Nights of Robots, operou inspirovaných, je propojit vědu, moderní technologie a umění včetně jeho multimediálních oblastí tak, aby byly přístupné široké veřejnosti a především mladé generaci. Noci robotů by se měly v Brně každoročně opakovat a v budoucnu transmutovat v celosvětový svátek robotů.

Myšlenka zhudebnit Čapkovo drama R.U.R. vznikla v okruhu umělců kolem Media Archiv Prague, které se věnuje novým formám multimediálního umění. Čapkův text v sedmdesátých letech zhudebnil žarošický rodák, skladatel Zdeněk Blažek. Opera však zatím nikdy nebyla hraná. Adaptace Blažkovy opery se ujal skladatel Jan Jirásek. Na tvorbě elektronické scény opery R.U.R. se podílí brněnský rodák a legenda světového videoartu Woody Bohuslav Vašulka. Na uvedení premiéry opery R.U.R. se podílejí také studenti a pedagogové FEKT a FaVU VUT v Brně.

Igor Maukš, foto Michaela Dvořáková

NIGHTS OF ROBOTS
festival elektronické kultury
Produkce N.O.R. a media archiv

čt 30. 9. • 19.00
Národní divadlo v Brně
světová premiéra opery R.U.R.
Zdeněk Blažek a Jan Jirásek podle Karla Čapka

pá 8. 10. a so 9. 10. • 19.00
HADIVADLO, ALFA PASSAGE
DATATRANSFER 2004
umění v nových médiích a technologiích

út 12. 10. • 10.00
Kinosál 102 BVV INVEX (pro pozvané)
konference
Setkání médií, V.I.P. a sponzorů s autory a realizátory světové premiéry opery R.U.R. a prezentace vynálezu REMOTO™
Golden award of Montreux: vyhlášení Ceny za logo a ikonu Robota

st 13. 10. •
pavilon G2 BVV INVEX
Čapkovo téma v Hollywoodu
Seminář spojený s projekcí filmů Ai, Blade Runner, I Robot

čt 14. 10. •
pavilon G2 BVV INVEX
EUROPRIX show
Best european multimedia 2004
TTA 2004 top talent award 2004
Evropské multimediální práce studentů

pá 15. 10. •
pavilon G2 BVV INVEX
EUROPRIX review
Best european multimedia 1998–2003

16. 10. • 20.00
klub Fléda
NINJA TUNE NIGHT
Luke Vibert, Skalpel

16. 10. • 20.00
Kabinet múz
Rapoon
koncert britské elektronické skupiny uvádí
Dj Walter Robotka

Věznění Židů na Špilberku připomíná pamětní deska

V severním křídle brněnského hradu Špilberk byla 22. července odhalena pamětní deska, která připomíná tragické osudy několika stovek Židů, kteří zde byli vězněni v letech 1939 až 1940. Slavnostního aktu se kromě představitelů města Brna a Jihomoravského kraje zúčastnil i velvyslanec Izraele v ČR Arthur Avnon a Američan českého původu Charles Ticho. Potomek významné moravské židovské rodiny Charles Ticho byl hlavním iniciátorem a donátorem vytvoření pamětní desky. Jeho otec a strýc byli na Špilberku vězněni.

Špilberk, známý jako žalář národů habsburské monarchie (v 19. století v něm byli vězněni uherští jakobíni, italská karbonáři a polští revolucionáři), se za druhé světové války stal vězním gestapa. Kromě českých vlastenců nesouhlasících s okupací a nacismem v něm v temných hradních celách skončilo i mnoho Židů. Na hradě byli tehdy kromě aktivních odbojářů podle historiků internováni i představitelé některých komunit jako jakési živé pojistky. Jejich pobyt na Špilberku měl po obsazení Čech a Moravy zaručovat klid v protektorátu. I když někteří Židé byli např. po podepsání německo-sovětského paktu o neútočení v létě 1939 propuštěni, většina zatčených nakonec přišla o život buď na popravištích, nebo v koncentračních táborech.

„Otec se strýcem, kteří měli v Brně textilní továrnu, byli zatčeni dva dny po obsazení Československa Hitlerem. Maminka, která měla americké občanství, byla v té době v USA,“ vzpomíná na tragickou dobu Charles Ticho. O dva syny internovaného Nathana Ticho se v Brně starali příbuzní. Svého otce spatřili již jen jednou. „Před náš dům v Erbenově ulici přijela kolona německých nákladňáků. Z osobního vozu vystoupil otec v doprovodu vysokého důstojníka SS. Ten příbuzným ukázal papír, kterým mu otec daroval veškeré vybavení našeho bytu. Zatímco Němci nakládali nábytek, my jsme mohli s tatínkem mluvit. Ale za pět minut ho opět odvezli zpátky na Špilberk,“ vypráví Charles Ticho.

Matka s příbuznými v Americe se snažila všemi způsoby manžela a děti zachránit. Jeden z členů její rodiny, důstojník americké armády, se osobně znal s italským leteckým maršálem Italo Balbem. Tento průkopník dálkových přeletů se v roce 1933 proslavil okružním letem z Itálie do Chicaga a právě tam mu byl mladý důstojník z rodiny Ticho přidělen jako adjutant. Na dopis s žádostí o pomoc maršál odpověděl, že se pokusí v Berlíně intervenovat. Zasáhla však nepřízeň osudu. O měsíc později bylo letadlo s maršálem, který byl tehdy vrchním velitelem italských ozbrojených sil v severní Africe a generálním guvernérům Libye, sestřeleno vlastním dělostřelectvem nad Tobrukem a naděje se rozplynula.

Rodina se však nevzdávala. Další dopis s žádostí o pomoc směřoval přímo vůdci italských fašistů Benito Mussolinimu. „A příbuzní v Americe dostali z Itálie odpověď, že záležitost bude vyřešena prostřednictvím italského vyslanectví v Berlíně.

Velvyslanec Izraele Arthur Avnon a potomek moravských Židů Charles Ticho (vlevo) před deskou, kterou odhalili židovským vězňům ze Špilberku.

V krátké době jsme já a můj mladší bratr, bylo nám 13 a 8 let, dostali povolení k odjezdu z protektorátu. Vztahovalo se však pouze na nás. Příbuzní nás v Brně posadili do vlaku a přes Vídeň jsme se dostali do Švýcarska, kde nás čekala maminka. Otec se strýcem byli v té době již ze Špilberku převezeni do koncentračního tábora Dachau. Otcí se zázrakem podařilo přežít a po osvobození tábora jsme se celá rodina spojili ve Švýcarsku. Strýc však v Dachau zahynul,“ líčí pohnuté osudy své rodiny Charles Ticho.

Igor Maukš

SUMMARY:

A commemorative plaque was unveiled in the northern wing of the Špilberk castle on 22nd July to remind people of the tragic fate of the several hundreds of Jews imprisoned here in the years 1939 and 1940. Apart from the officials of the city of Brno and the South Moravia region, the ceremony was witnessed by the Israeli ambassador in the Czech Republic Mr Arthur Avnon and by Mr Charles Ticho, an American of Czech origin. A descendant of a prominent Jewish family, Mr Ticho was the main initiator and sponsor of the commemorative plaque. His father and uncle were among those imprisoned at the Špilberk castle.

Významné osobnosti historie VUT v Brně – rektori

Pokračujeme v rubrice, v níž postupně představujeme osobnosti, které na brněnské technice působily v její více než stoleté historii a zasloužily se významně o rozvoj nejstarší české vysoké školy na Moravě. Pohled do historie otevírá cyklus o rektorech. Od roku 1900 až do počátku padesátých let 20. století se volba rektora konala každoročně na schůzi profesorského sboru. Před volbou akademických funkcionářů na studijní rok 1920/1921 bylo dohodnuto, že rektori již nebudou voleni podle služebního stáří, nýbrž střídavě z jednotlivých odborů.

Prof. Ing. Dr. techn. Vojtěch Mencl, DrSc.

Vojtěch Mencl se narodil 12. února 1907 v Plzni. Po maturitě na tamní reálce absolvoval studium na Vysoké škole inženýrského stavitelství v Praze. Od roku 1929 byl asistentem ústavu stavební mechaniky ČVUT u pozdějšího akademika Z. Bažanta. Po jednorozční vojenské službě nastoupil roku 1932 k pražské firmě Ing. J. V. Velflík, kde působil jako technický vedoucí staveb a projektant. Pracoval hlavně na železobetonových a tunelových stavbách. V roce 1938 se stal doktorem technických věd.

S účinností od října 1945 byl jmenován mimořádným profesorem pro obor stavby železnic a tunelů na brněnské technice, od října 1949 se stal profesorem řádným. Během dlouholetého působení na škole přednášel tunelové stavitelství a zakládání staveb a dále mechaniku zemin a hornin. V roce 1951 se stal rektorem nově zřízené Vysoké školy stavitelství v Brně. Do roku 1953 se mu v této funkci podařilo úspěšně překonat potíže spojené s reorganizací vysokého školství v Brně a zajistit výuku stavebního směru na škole. Od ledna 1956 byl ustanoven vedoucím katedry geologie a zakládání staveb. Byl jedním z prvních vědců, kterým byla udělena nová hodnost doktora věd (DrSc.), a to za vynikající pedagogickou, vědeckou a publikační činnost. Jako přední odborník v oboru zakládání staveb, mechaniky zemin a podzemních staveb přispíval poradenskou činností v řadě našich a zahraničních institucí k výstavbě nejdůležitějších staveb a děl. Po zemětřesení v Peru v roce 1970 byl vybrán mezinárodní organizací UNESCO za člena komise, která měla vyhledat vhodná místa pro vybudování nových měst a vesnic. Jeho díla Mechanika zemin a Inženýrská geologie (spolu s Q. Zárubou) jsou první literaturou svého druhu u nás. Zemřel 6. července 2000 v Brně.

Prof. Ing. Dr. techn. Josef Vaverka, DrSc.

Josef Vaverka se narodil 5. prosince 1896 v Ubušíně. Po studiu na reálce v Novém Městě na Moravě byl posluchačem odboru stavebního inženýrství na brněnské české technice (1912–1915). Vzhledem k aktivní účasti v první světové válce ukončil studium až v roce 1920 na technice v Praze. Tam byl v roce 1926 prohlášen doktorem technických věd. V letech 1920–1922 byl zaměstnán v projekční kanceláři MNO. Poté působil do roku 1950 u ČSD v Brně, kde zastával několik funkcí, včetně funkce ředitele státních drah v Brně. Za okupace byl ze služby u ČSD propuštěn a pracoval jako dělník ve mlýně a na pile ve Víru. V letech 1950–1952 přednášel externě železniční disciplíny na Vysoké škole technické v Brně, následně na Vysoké škole stavitelství a dále na Vojenské technické akademii.

Od začátku roku 1953 se ujal funkce řádného profesora železničního stavitelství na Vysoké škole stavitelství v Brně, kde působil do září 1965. Roku 1956 získal diplom DrSc. Kromě výkonu rektorské funkce (1953–1955) zastával v letech 1957/1958 a 1958/1959 funkci děkana Fakulty inženýrského stavitelství. V letech 1953–1960 byl stálým externím vědeckým poradcem Výzkumného ústavu dopravního v Praze. Tento vynikající odborník v oboru železničních staveb je autorem patentu na návrh technologie, stavby a udržování bezстыkové koleje. V odborných časopisech publikoval několik desítek prací, zejména v oboru železničního svršku. Jeho stěžejní dílo pak nese název Teoretické zdůvodnění návrhu na novou konstrukci železničního svršku – bezстыkovou kolej – její výzkum a spolupráce na jejím zavádění do praxe, na dalším rozvoji teorie a technologie. Zemřel 31. srpna 1975 v Brně.

PhDr. Renata Krejčí, archiv VUT v Brně

Rebel grafického designu vystavuje v Brně

Rakušan Stefan Sagmeister, jeden z nejvýznamnějších a nejzajímavějších současných grafických designérů, vystavuje své práce v Design centru České republiky na Radnické ulici v Brně. Kolekci nejlepších děl „rebela grafického designu“, který si během krátké doby dokázal získat světový věhlas, si od poloviny června přišlo prohlédnout již několik tisíc návštěvníků. Další zájemci mají příležitost ještě do 19. září 2004, kdy výstava končí.

Styl Stefana Sagmeistera vyjadřuje nové chápání designu. „Sagmeisterovo chápání designu staví osobní zaujetí designéra nad perfekcionalismus a chlad počítačových řešení a tímto osobním vkladem oslovuje publikum. Sagmeister ve své tvorbě vychází z konceptu založeného na jednoduchém originálním nápadu, kterým dokáže dílo umocnit. Optické triky, sexualita, spojení banalit s humorem, ironie a tajemství tvoří základ jeho konceptu,“ říká kurátorka výstavy Marta Sylvestrová.

Sagmeisterovou snahou je vyvolání emocí – chce šokovat, přinést pocit štěstí, ale také bolesti. Tu bolest si ostatně vyzkoušel doslova na vlastní kůži, když v roce 1999 vytvořil celosvětově proslulý plakát pro vlastní přednášku v AIGA Detroit and Cranbrook Academy of Art – jeho typografii si vyškrábal na vlastním těle. Ve snaze vytvořit „jednoduchou formu designu, která otřeše divákem“ podstoupil tehdy osmihodinové fyzické utrpení, záměrně v protikladu k snadnosti digitálních animací. Brněnskou výstavu uvádí právě tento slavný „bodyartový“ plakát, který se stal grafickou ikonou konce devadesátých let.

Sagmeister již v době svých studií ve Vídni a později v newyorském Brooklynu směřoval svou designérskou grafiku do oblasti hudebního průmyslu. Plně se v této oblasti prosadit mu umožnil až vstup do legendárního studia M&Co Tibora Kalmana v roce 1993 a pozdější otevření vlastního studia Sagmeister Inc. (14. ledna 1994).

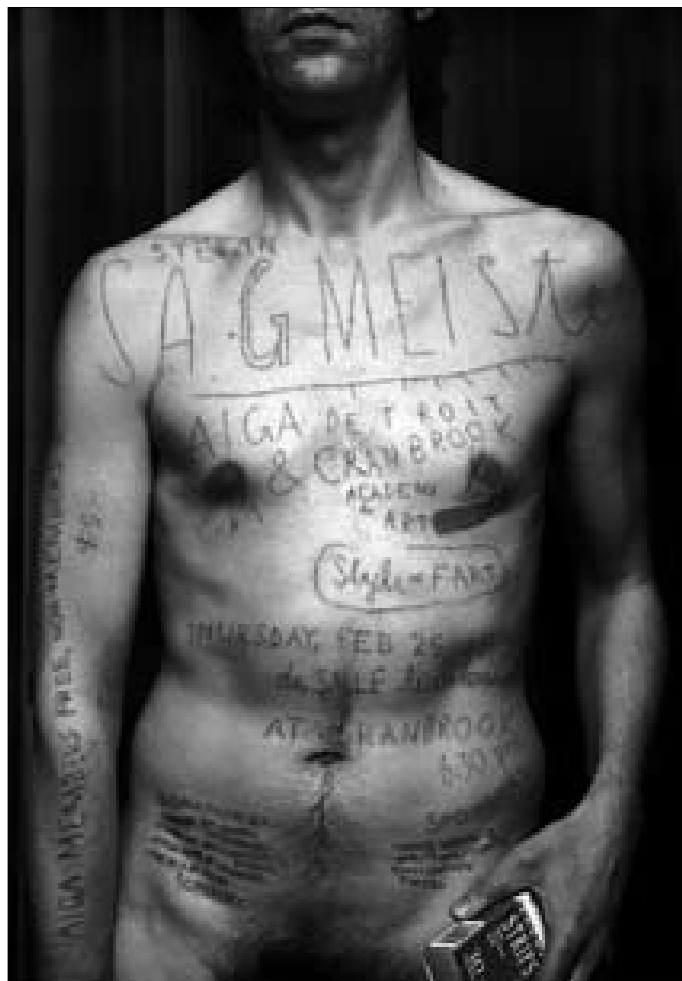
Za deset let existence svého newyorského studia si Sagmeister získal renomé designéra prominentů a celebrit hudebního průmyslu. Mezi jeho první zakázky patřily práce např. pro Talking Heads. Design pro album Feelings vychází z nápadu Davida Byrnea – Sagmeister přetvořil jeho portrét do podoby plastové, realisticky vyhlížející figurky Action Mana, jehož tvář vyjadřuje různé emoce a působí na obalu živým dojmem. Na bookletu Set the Twilight Reeling kombinuje Stefan Sagmeister portrét Lou Reeda (z legendární skupiny Velvet Underground) s ručně psanými písňovými texty, jež ve spojení s fotografií působí jako tetování ve tváři, která má podle přání Lou Reeda vyjadřovat transformaci temného charakteru v pozitivní osobnost.

Výjimečnou a také výjimečně obtížnou zakázkou byla práce pro Rolling Stones a jejich Bridges to Babylon (CD a světové turné skupiny). Inspiraci pro titulní stranu alba, sochu mohutného asyrského lva s bradkou, nalezl Sagmeister v Britském muzeu

v Londýně. Plastový obal byl doplněn o stříbrný dekor, aby album ladilo se stříbrnou oponou na pódiu. Lví motiv, korespondující i se lvím astrologickým znamením Micka Jaggera, dominoval i plakátům při světovém koncertním turné britské skupiny. Obal alba Bridges to Babylon i Lou Reedův plakát patří samozřejmě také mezi exponáty brněnské výstavy.

Pozoruhodná výstava je součástí 21. mezinárodního bienále grafického designu Brno 2004. Stefan Sagmeister, který je sám laureátem Grand Prix Bienále 2000, byl v letošním roce v Brně jedním ze členů mezinárodní poroty.

Připravil Igor Maukš

Plakátem vyřezaným do vlastního těla získal Sagmeister světovou proslulost.

CEVAPO VUT v Brně zahajuje nové běhy kurzů

Univerzita třetího věku VUT v Brně

Univerzita třetího věku VUT v Brně (U3V) zahájí v akademickém roce 2004/2005 třetí cyklus přednášek pro seniory. Bude otevřen 1. a 3. ročník základního kurzu U3V. Náplň 1. ročníku tvoří odborné přednášky v rozsahu 1 hodiny týdně. Ve třetím ročníku nabízíme zájemcům o specializaci oborově zaměřené studium ve specializovaných kurzech. V akademickém roce 2004/2005 bude zahájeno devět kurzů, do kterých nastoupí 116 posluchačů.

V zimním semestru budou opět zahájeny populární jednosemestrální kurzy využití informačních a komunikačních technologií. V současné době nabízíme pět typů kurzů pro různý stupeň pokročilosti.

Atraktivní novinkou bude dvousemestrální kurz „Digitální fotografie a počítačová grafika“.

Akreditace

Centrum vzdělávání a poradenství VUT obdrželo v srpnu tohoto roku od MV ČR akreditaci vzdělávacího programu průběžného vzdělávání „Plánování a řízení krizových situací“.

Tento dvousemestrální program vznikl ve spolupráci Centra vzdělávání a poradenství, Fakulty chemické a Fakulty podnikatelské VUT v Brně.

Centrum vzdělávání a poradenství tak může poskytovat vzdělání pracovníkům ve veřejné správě, podle ustanovení § 30 odst. 5 zákona č. 315/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů.

Program Plánování a řízení krizových situací bude nabízen v zimním semestru spolu s dalšími kurzy a studiem, jako jsou:

- Předprojektová příprava
- Řízení projektů
- Řízení projektů v praxi
- Řízení mezinárodních projektů
- Příprava evropských projektů
- Příprava projektových manažerů k certifikaci IPMA
- Studium jakosti
- Studium managementu

Erasmus Intensive Language Course

Dne 6. 9. 2004 zasedne do lavic na Údolní v areálu FaVU 23 studentů z různých zemí Evropy, kteří se zde budou intenzivně tři týdny učit český jazyk. Tento kurz rovněž zorganizovalo Centrum vzdělávání a poradenství.

Všichni účastníci kurzu patří mezi začátečníky, proto je velká pozornost věnována i mimoškolní činnosti.

Se svými lektorkami budou studenti nejen studovat, ale také navštěvovat kulturní i historická místa na území města Brna i v jeho okolí, jako je třeba Brněnská přehrada a hrad Veveří, Punkevní jeskyně nebo hrad Pernštejn.

Český jazyk je mnohdy oříškem i pro Čechy, takže jim všem držíme palce.

Ing. Vlastimil Bejček, PhDr. Petra Navrátilová

Informace

Rektor ocenil úspěšné absolventy

Rektor Vysokého učení technického v Brně prof. RNDr. Ing. Jan Vrbka, DrSc., udělil při příležitosti letošních promocií na návrh děkanů jednotlivých fakult za vynikající studijní výsledky a další aktivity po celou dobu studií Cenu rektora těmto absolventům:

- MgA. Veronika Kopečková – Fakulta výtvarných umění
- Ing. Kateřina Slánská – Fakulta chemická
- Ing. Ivana Rudolfová – Fakulta informačních technologií
- Ing. Michal Uhrin – Fakulta stavební
- Ing. Tomáš Vašíček – Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií

Úspěšným absolventům popřál při udílení ceny rektor VUT v Brně mnoho úspěchů, uspokojení z tvůrčí práce, pevné zdraví i spokojenost v osobním životě.

(red), foto Michaela Dvořáková

Olympiáda pro děti Pod Palackého vrchem

V Brně se příští rok od 21. do 26. června uskuteční druhý ročník letní olympiády pro děti, jejíž organizací byl pověřen Jihomoravský kraj. Na zajištění sportovní akce spolupracují s krajem město Brno, agentura Galant Brno, s. r. o., a Český olympijský výbor.

Velmi významným způsobem se bude na průběhu olympiády podílet také VUT v Brně. Nejvíce soutěží v celkem osmnácti olympijských odvětvích se uskuteční v univerzitním kampusu VUT Pod Palackého vrchem; na tamním lehkooatletickém stadionu, který se stane centrem celé rozsáhlé sportovní akce, proběhne i zahajovací a závěrečný ceremoniál. VUT ve svých kolejích a menzách poskytne více než čtyřem tisícům účastníků olympiády ubytování a stravování – vzhledem k termínu olympiády bude proto dokonce zkrácen studentům univerzity letní semestr, což si vyžádá reorganizaci výuky.

Lehkooatletický stadion s tartanovou dráhou, který vznikl koncem osmdesátých let, nebyl nikdy dobudován do své konečné podoby. Aby mohl poskytnout olympiádě potřebné zázemí a sloužit jejímu důstojnému průběhu, projde před sportovní akcí náročnou rekonstrukcí a dostavbou. Jihomoravský kraj proto již schválil příspěvek čtyři miliony, město Brno (pokud to schválí jeho zastupitelé) dá dva miliony, MŠMT by mělo uvolnit rovněž čtyři miliony a zbylých 1,1 milionu korun uhradí ze svých zdrojů VUT v Brně.

Igor Maukš, foto Michaela Dvořáková

Krajský úřad představil na Fakultě stavební Brňanům Územní prognózu Jihomoravského kraje

V přednáškových prostorách Fakulty stavební VUT v Brně na Veveří ulici představili 10. srpna zástupci krajského úřadu svou prognózu toho, jak by měl za třicet let vypadat Jihomoravský kraj. Odhad toho, jak se bude kraj vyvíjet, zahrnuje prakticky všechny oblasti života; od bydlení přes dopravu, přírodu až po památkové zóny. Prognóza například počítá s tím, že přestavbou odlehčí dálnicím u Brna, dále plánuje vlakovou (nebo tramvajovou) podzemní trať pod městem, uvažuje o lepších cestách k rakouským hranicím. V prognóze nechybějí ani tak kontroverzní projekty jako výstavba rychlostní silnice R43 vedené přes brněnskou čtvrť Bystrc nebo výstavba kanálu Dunaj Odra Labe s přístavem u Břeclavi.

Na začátku byla posluchárna zaplněná lidmi, přičemž řada z nich musela stát v uličkách. Ale než se dostalo na diskusi, polovina zájemců odešla. Po dvou a půl hodinách, kdy odborníci vedli v horku dlouhé a podrobné přednášky, došla lidem v sále trpělivost. „To zdržujete schválně, aby se nedostalo na dotazy!“ vykřikl starší muž v přední řadě. „Zákon nám ukládá povinnost odborného výkladu, protože ne každý má přístup k Internetu a může si tam dokumenty přečíst,“ snaží se situaci uklidnit vedoucí krajského odboru územního plánování Oldřiška Soppeová.

Nejvíce dotazů a připomínek v rozpravě směřovalo podle očekávání k rychlostní silnici R43. Lidem se nelíbí, že se v pro-

gnóze objevila varianta R43 vedená přes hustě osídlenou čtvrť Bystrc a přes oblast Brněnské přehrady. Podle architekta Jiřího Fixela, jednoho z autorů dokumentu, vychází varianta přes Bystrc jako nejvýhodnější, protože odvede nejvíce aut mimo Brno. „Děláme kompromis. Vždy se výstavba takové cesty někoho dotkne. Ještě jsme zvažovali možnost vést R43 tzv. Boskovickou brázdou, ale výsledek by nebyl tak dobrý,“ tvrdí Fixel. Odpůrci výstavby naopak poukazují na evropské dokumenty, které říkají, že takové stavby musejí míjet hustě obydlená sídla a nesmí je protínat.

mau

Masarykova univerzita má nového rektora

Masarykovu univerzitu vede od 1. září nový rektor. Dosavadního rektora a senátora prof. Jiřího Zlatuška vystřídal děkan fakulty sociálních studií na stejné škole, teprve čtyřicetiletý prof. Petr Fiala. „Beru tu funkci jako osobní výzvu a jsem si vědom, že je to pro mě dost nesnadný úkol,“ prohlásil Fiala po svém jmenování prezidentem České republiky Václavem Klausem. Fiala nebyl na rektorský stolec zvolen jednoznačně a i v Akademickém senátu univerzity má řadu odpůrců. „Uvažoval jsem i o tom, že

z kandidatury kvůli nátlaku některých skupin lidí odstoupím,“ řekl již dříve Fiala. Pedagog má ale podle svých slov co nabídnout. „Bouřlivý rozvoj univerzity, kterým prošla, chci doplnit o dialog uvnitř školy,“ dodal. Nový rektor Masarykovy univerzity má před sebou nelehký úkol: zachovat škole kredit, který jí zbudoval radikální Zlatuška, a pokračovat ve výstavbě gigantického projektu univerzitního kampusu v Bohunicích za čtyři miliardy korun.

red

UDÁLOSTI

na VUT v Brně

Figurama – Znojmo 2004

Ve znojemském Domě umění se o prázdninách uskutečnila další výstava studentských prací z cyklu Figurama. Součástí akce byla i přehlídka prací pedagogů Artelerie.

Projekt Figurama vznikl v roce 2001 jako společná výstavní akce Fakulty architektury VUT v Brně a Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze. Jeho cílem bylo formou společné výstavy představit techniky a výsledky ateliérů kresby těchto dvou škol a konfrontovat rozdílnost přístupů při práci se studenty. Pro zrod projektu bylo rozhodující přesvědčení jeho iniciátorů, že figurální kresba je nepostradatelnou součástí celkového výtvarného vzdělání a žádný z posluchačů výtvarné školy se bez ní neobejde.

Původně jednorázová akce odhalila mimořádné možnosti, které vzájemná spolupráce výtvarných škol nabízí. Zcela logickým důsledkem byla snaha o představení širší palety možností při práci s figurou. První zahraniční výtvarnou školou, která se zapojila do výstavního projektu Figurama, byla vídeňská Univerzita užitého umění. Po společné výstavě ve Znojmě v roce 2002 se Univerzita užitého umění z Vídně stala třetím stálým členem projektu.

Náš tip

Benefiční koncert pro netopýry se koná 30. září v 19 hodin na nádvoří Domu Pánů z Kunštátu (případně v sále) u příležitosti Evropské noci pro netopýry. Vystoupí na něm Slávek Janoušek, Vladimír Václavěk a skupina Čankišou, která pro tento večer složí speciální píseň věnovanou netopýrům.

Evropskou noc pro netopýry každoročně organizuje mezinárodní ochránářská organizace Eurobats v rámci Dohody o ochraně netopýrů v Evropě. Dohoda je součástí Bonnské konvence o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů a ratifikovalo ji 29 zemí. Organizace Eurobats shromažďuje informace o netopýrech, řídí mezinárodní výzkum a sledování netopýrů v Evropě (na území Evropy žije 31 druhů netopýrů, z toho 21 druhů v ČR). V České republice tuto akci organizuje Český svaz ochránců přírody (ČSOP) ve spolupráci s Českou

V roce 2003 se jako host připojila Vysoká škola umělecko-průmyslová z německé Mohuče a Fakulta výtvarných umění VUT v Brně. V letošním roce se k projektu Figurama připojil také Ústav umění a designu Západočeské univerzity v Plzni.

mau, foto Michaela Dvořáková

společností pro ochranu netopýrů (ČESON). Aktivitu, které mají povzbudit zájem veřejnosti o tato tajemná, krásná a navíc ohrožená zvířata, jsou pořádány nezávisle na několika místech v ČR (kromě Brna také např. v Mikulově, ve Znojmě, v Praze, v Liberci a v Náchodě).

Znečištění životního prostředí, ale i neinformovanost lidí jsou bohužel příčinami ohrožení netopýrů. Přitom netopýří jsou pro člověka velmi užiteční. Vzhledem k množství potravy, kterou zkonzumují, pohubí mnoho hmyzu – často druhů, které člověku škodí, např. komárů.

Vstupenky na koncert je možné zakoupit v Ekologické poradně Veronica, Panská 9, tel.: 542 422 750.

red

Dotace pro infrastrukturu inovací míří do Brna

Pro další zkvalitnění podpůrných služeb inkubovaným firmám zpracovalo Jihomoravské inovační centrum (JIC) projekt „Vybudování informační infrastruktury Technologického inkubátoru VUT v Brně“. Ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR byla na projekt poskytnuta finanční podpora ve výši 7,8 mil., přičemž celkové uznané náklady projektu činí přes 13,5 mil. korun. Stávající systém síťové struktury IT v Inkubátoru umožňuje pouze základní komunikaci. Zmíněný projekt, který je rozplánován na pět let, zahrnuje podle ředitele JIC Ing. Jiřího

Hudečka vybudování technického a částečně programového vybavení výpočetní techniky pro aplikovaný výzkum, datový sklad, vysokorychlostní Internet apod. Vybudovaná infrastruktura má sloužit koncovým uživatelům výhradně k nekomerčnímu užívání pro získávání informačních zdrojů k vědecko-výzkumné či vývojové činnosti, umožní sdílení datových polí, participaci na modelování či projektování. V budoucnu se počítá i s videokonferenčními službami.

red

Pasivní dům – zkušenosti z Rakouska a české začátky

Ekologická organizace Veronica vydala publikaci (40 stránek formátu A4) o nejmodernějším způsobu stavění domů s velmi nízkou spotřebou energie na vytápění. Publikace „Pasivní dům – zkušenosti z Rakouska a české začátky“ je z poloviny postavena na překladu rakouské brožurky Das Passivhaus in Niederösterreich; ve druhé polovině nabízí pět českých realizací, které se pasivním domům přibližují, nebo v případě rekonstrukcí se dostávají alespoň na nízkoenergetickou úroveň.

Autoři představují názorným způsobem všechny zásady této v ČR zatím veřejnosti málo známé výstavby. Podstatu pasivního domu lze shrnout do čtyř bodů, jejichž splnění by při současném stavu poznání nemělo činit žádné zvláštní potíže. Na prvním místě je dostatečně tlustá izolace všech pevných částí domu. Záleží pak již na investoru, zda se rozhodne pro polystyren či minerální vatu, nebo zda zvolí biologické materiály jako konopné či ovčí rouno nebo dokonce balíky slámy. Druhou zásadou je volba vysoce kvalitních tepelně izolačních oken s trojitým zasklením vyplněným argonem. Třetí zásada je běžně vyžadována, avšak zároveň běžně nedodržována; je jí vysoká těsnost budovy, aby v zimě nepronikalo velké množství chladného vzduchu do budovy. Těsnost pak umožňuje naplnění čtvrté a poslední zásady – instalaci centrálního větracího systému s účinným zpětným získáváním tepla z odpadního vzduchu.

Naplnění těchto a několika dalších méně významných zásad vede k budově, kde spotřeba tepla klesá pod 15 kilowatthodin na metr čtvereční za rok, což v přepočtu na koruny může znamenat roční platbu méně než 1 500 Kč na stometrový byt. Mimoto získáváte příjemné prostředí bez chladných koutů a neustále čerstvý vzduch, v zimě teplý, v létě chladný.

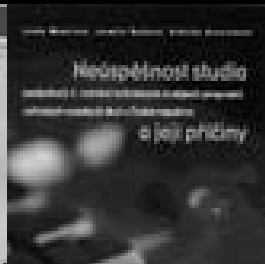
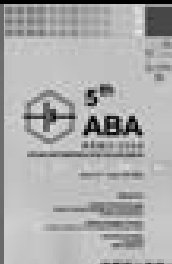
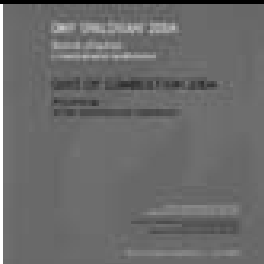
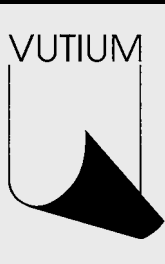
Doc. Ing. Josef Chybík, děkan Fakulty architektury VUT v Brně, říká v úvodním slově:

„V této útlé publikaci jsou shromážděny nejzákladnější a nejdůležitější informace a principy vypovídající o výstavbě pasivních domů s doplněním o vybrané příklady nízkoenergetických staveb, které byly v posledních letech realizovány v České republice. Publikace svou aktuálností a přehledným zpracováním umožní rychlou orientaci v problematice. Proto je ji možno doporučit všem, kteří o netradiční způsob výstavby pasivních domů mají zájem.“

Publikaci, která je určena všem, kdo přemýšlí o vlastním domě nebo rekonstruují dům, ovšem i projektantům a architektům či zaměstnancům stavebních úřadů, lze získat v ekologické poradně Veronica v Brně, Panská 9, tel.: 542 422 751, e-mail: veronica@ecn.cz, www.veronica.cz, cena 60 Kč.

red

Nové učební texty a publikace

FEKT

5thABA Brno 2004
Advanced Batteries and Accumulators
International conference June 13th – June 16th 2004
Proceedings
Eds.: VONDRÁK, Jiří – NOVÁK,
Vítězslav – REITER, Jakub
2004 – 1. vyd. – 190 s., ISBN 80-214-2623-3

Analysis of Biomedical Signals and Images
17th Biennial International Eurasip Conference
BIOSIGNAL 2004
Proceedings
Eds.: JAN, Jiří – KOZUMPLÍK, Jiří –
PROVAZNÍK, Ivo
2004 – 1. vyd. – 451 s., ISBN 80-214-2633-0

Electric Power Engineering 2004
Proceedings of International Scientific Conference
Ed.: PSOTA, Tomáš
2004 – 1. vyd. – 110 s. + CD,
ISBN 80-214-2642-X

FCH

Studijní programy 2004/2005
Fakulta chemická
Ed.: VESELÝ, Michal
2004 – 1. vyd. – 96 s., ISBN 80-214-2667-5

VÍTOVÁ, Eva
Hygiena potravin
2004 – 1. vyd. – 128 s., ISBN 80-214-2680-2

FP

Hodnota pro zákazníka a konkurenceschopnost
firmy
(mezinárodní seminář)
Ed.: BARTES, František
2004 – 1. vyd. – 94 s., ISBN 80-214-2674-8

FSI

Sborník dílčích výstupů řešení výzkumného
záměru MSM 262 100003
„Rozvoj progresivních vysoce přesných strojíren-
ských technologií“ v roce 2003
Ed.: PROKOP, Jaroslav
2004 – 1. vyd. – 450 s., ISBN 80-214-2626-8

Dny spalování 2004
Days of Combustion 2004
Sborník příspěvků z mezinárodní konference
Ed.: SLEZÁK, Pavel
2004 – 1. vyd. – 176 s., ISBN 80-214-2650-0

Rektorát

Nakladatelství VUTIAM
Matematika, fyzika a vzdělávání
Sborník z XI. Semináře o filozofických otázkách
matematiky a fyziky
Ed.: DRUBÝ, Dag – NOVOTNÝ, Jan – TROJÁ-
NEK, Aleš
Vydáno ve spolupráci s Komisí pro vzdělávání
učitelů matematiky a fyziky, JČMF
2004 – 1. vyd. – 163 s., ISBN 80-214-2601-2

MENCLOVÁ, Lenka – BAŠTOVÁ, Jarmila
– KRONRÁDOVÁ, Květuše
Neúspěšnost studia posluchačů 1. ročníků tech-
nických studijních programů veřejných vysokých
škol v České republice a její příčiny
Vydáno ve spolupráci s Ministerstvem školství,
mládeže a tělovýchovy – Centrem pro studium
vysokého školství
2004 – 1. vyd. – 59 s.,– ISBN 80-214-2613-6

MENCLOVÁ, Lenka – BAŠTOVÁ, Jarmila
– KRONRÁDOVÁ, Květuše
First-year drop-out rates among students in techni-
cal fields at public higher education institution in
the Czech Republic
Vydáno ve spolupráci s Ministerstvem školství,
mládeže a tělovýchovy – Centrem pro studium
vysokého školství
2004 – 1. vyd. – 68 s.,– ISBN 80-214-2704-3

Vědecké spisy

Vysokého učení technického v Brně

Edice PhD Thesis

MEGA, Jaroslav
Potenciál tvorby trihalogenmethanů jako citlivý
nástroj pro hodnocení jakosti vody
2004 – sv. 242 – 20 s., ISBN 80-214-2664-0

JONÁŠOVÁ, Hana
Elektronická veřejná správa a její možný vliv na
podnikání v regionu
2004 – sv. 243 – 24 s., ISBN 80-214-2681-0

ZÁKRAVSKÁ, Libuše
Fúze podniků jako důsledek globalizace
2004 – sv. 244 – 32 s., ISBN 80-214-2682-9

GREPL, Robert
Využití komplexních dynamických modelů při
návrhu a řízení krácejícího robotu
2004 – sv. 245 – 28 s., ISBN 80-214-2666-7

JANOŠTÍK, Dušan

Aplikace moderních metod operační analýzy
v prostředí GIS
2004 – sv. 247 – 28 s., ISBN 80-214-2663-2

PROCHÁZKA, Josef
Teplotní analýzy násuvné převodovky s využitím
CAx metod
2004 – sv. 249 – 32 s., ISBN 80-214-2688-8

MILICIA, Antonino
Výzkum strategického myšlení
2004 – sv. 250 – 20 s., ISBN 80-214-2689-6

GOŇA, Stanislav
Analysis and Design of Planar Reflector Antennas
2004 – sv. 251 – 31 s., ISBN 80-214-2690-X

POTÁCEL, Václav
Technologické aspekty struktury povrchu
při dokončovacím obrábění
2004 – sv. 252 – 27 s., ISBN 80-214-2691-8

SHEJBAL, Dušan
Systémové prostředky k zabezpečování
konformity jakosti českých výrobků
2004 – sv. 253 – 25 s., ISBN 80-214-2692-6

VELECHOVSKÝ, Karel
Vytyčování příemek využitím Fresnelovy difrakce
2004 – sv. 254 – 29 s., ISBN 80-214-2693-4

VRBKA, Martin
Deformačně napěťová analýza fyziologicky
a patologicky vyvinutého kyčelního spojení
2004 – sv. 255 – 31 s., ISBN 80-214-2694-2

FORETNÍK, Pavel
Hluková certifikace malých letadel
2004 – sv. 256 – 31 s., ISBN 80-214-2696-9

HNILÍČKA, Bohumil
Contributions on Identification in Closed-Loop
and Control Design (Application to DVD Players)
2004 – sv. 257 – 27 s., ISBN 80-214-2698-5

JURKA, Jan
Zajišťování jakosti vazeb subjektů v činnostech
strukturovaných sociotechnických procesů
metodikou typologické optimalizace
2004 – sv. 258 – 31 s., ISBN 80-214-2699-3

Letecký den na medláneckém letišti

Na dvoudenní oslavy u příležitosti osmdesátého výročí I. národní soutěže plachtových letadel v Československé republice se sjelo v poslední srpnový víkend na sportovní letiště v Brně-Medlánkách na čtyři stovky pamětníků, odchovanců medláneckého klubu a také několik pilotů zahraničního odboje R.A.F. Starosta městské části Medlánky František Filípek mohl být spokojen: „I díky skvělému počasí se oslava sportovního létání vyvedla. S vydatnou pomocí Armády České republiky se podařilo vytvořit pro diváky atraktivní program.“

Každý den přišlo na letiště asi čtyři tisíce diváků. Mohli tu vidět například ukázky armádního výcviku, virtuózní akrobacie letounů (THE FLYING BULLS AEROBATICS TEAM), ultralighty, ale i nejucelenější přehlídku soudobých a historických větroňů. Velký zájem leteckých fanoušků vzbuzovala replika letounu Nieuport 12, který se osvědčil v bojích první světové války, kdy ho pilotovali členové slavné francouzské letky čápů. Věrnou a funkční napodobeninu historického stroje zkonstruoval bývalý medlánecký plachtař Petr Svoboda.

Součástí leteckého dne byl i jeden významný státnický akt. Valašský král Bolek Polívka na ploše letiště v neděli po slavnostní přehlídce letky svého království (její momentální vedoucí František Jakubec prozradil, že jejich kotvrdovická základna funguje pod krycím názvem Diverzní letiště Jeho Výsosti Bolešlava I. Dobrotivého nafurt) uzavřel s reprezentací Svobodné spolkové republiky Kraví Hora z Bořetic na Břeclavsku „Pakt o vzájemné spolupráci, pomoci a neútočení na věčné časy a ani o minutu déle“. „Naše republika Kraví Hora má 500 domů a 260 vinných sklípků. Domluvili jsme, že v případě jakýchkoliv nepokojů poskytneme Bolkovým poddaným v našich sklípcích azyl,“ naznačil další možné podoby spolupráce prezident Kraví Hory a jinak starosta Bořetic Václav Petrásek.

První národní soutěž plachtových letadel se v Medlánkách uskutečnila sice v roce 1924, ale historie létání na medláneckých kopcích je ještě starší. První pokusy v klouzavém letu na závěsném kluzáku zde prováděl již v roce 1913 (tedy pouhé dva roky po Kašparových letech) Richard Harabus. Aeroklub v Brně vznikl jako pobočka Československého aviatického klubu v říjnu 1919 a medlánecký Aeroklub, který se osamostatnil v roce 1920, patří vůbec k nejstarším a největším aeroklubům u nás.

Studenti a pedagogové VUT v Brně patřili vždy mezi aktivní členy medláneckého plachtařského klubu a podíleli se i na vývoji a stavbě větroňů. Dobrá spolupráce pokračuje i v současnosti. Vždy v září probíhá na letišti odborná praxe studentů Leteckého ústavu FSI VUT v Brně, během níž se seznamují s provozem letiště, letadlovou technikou a její údržbou. Součástí praxe pod vedením učitelů-instruktorů VUT v Brně jsou i letová měření v letadlech. Pedagogové Leteckého ústavu se samozřejmě výrazně podíleli i na organizaci a vydařeném průběhu letošního leteckého dne v Medlánkách.

Připravil Igor Maukš

Sportovní letiště v Medlánkách ožilo přes poslední srpnový víkend nebyvalým ruchem. Letci i letečtí fanové si zde připomínali osmdesát let bezmotorového létání. Na letišti byly k vidění historické i soudobé větroně, civilní i vojenská letadla či ultralighty.

SUMMARY:

Four hundred old-timers – former members of a Brno aero club with some former world-war-two Czech RAF pilots met at the sports airfield in Brno-Medlánky during the last weekend in August to celebrate the eightieth anniversary of the first international glider competition held in the then Czechoslovakia.

**Na vernisáž výstavy Fakulty architektury
přijela i lokomotiva „Laminátka“**

